

Forum Standaardisatie

Expertadvies EPUB 3.0

Datum 13 februari 2014

Colofon

Projectnaam	Expertadvies EPUB 3.0
Versienummer	1.0
Locatie	
Organisatie	Forum Standaardisatie Postbus 96810 2509 JE Den Haag forumstandaardisatie@logius.nl
Auteurs	Dr. Ir. J.P.C. Verhoosel Dr. Ir. H.J.M. Bastiaansen

Inhoud

Colofon	2
Inhoud	3
Managementsamenvatting	4
1 Doelstelling expertadvies	9
1.1 <i>Achtergrond</i>	9
1.2 <i>Proces</i>	9
1.3 <i>Vervolg</i>	10
1.4 <i>Samenstelling expertgroep</i>	10
1.5 <i>Toelichting EPUB 3.0</i>	11
1.6 <i>Relatie met andere standaarden</i>	11
1.7 <i>Leeswijzer</i>	12
2 Toepassings- en werkingsgebied	13
2.1 <i>Functioneel toepassingsgebied</i>	13
2.2 <i>Organisatorisch werkingsgebied</i>	13
3 Toetsing van standaard aan criteria	14
3.1 <i>Toegevoegde waarde</i>	14
3.2 <i>Open standaardisatieproces</i>	17
3.3 <i>Draagvlak</i>	21
3.4 <i>Opname bevordert adoptie</i>	23
4 Advies aan Forum en College	25
4.1 <i>Conclusie</i>	25
4.2 <i>Adoptieactiviteiten</i>	25
5 Referenties	26

Managementsamenvatting

Wat is de conclusie van de expertgroep en de consultatie?

De conclusie van de expertgroep is om het Forum en College Standaardisatie te adviseren de EPUB 3.0 standaard nu niet op de 'pas toe of leg uit'- lijst op te nemen.

De expertgroep adviseert het volgende toepassingsgebied:

Het publiceren van niet-reviseerbare elektronische documenten in eBook-formaat, geoptimaliseerd voor gebruik op - maar niet beperkt tot - draagbare apparaten zoals e-readers, tablets en smartphones.

Toelichting

Het gebruik van EPUB 3.0 is te prefereren als het formaat voldoet aan onderstaande voorwaarden.

Kenmerken met betrekking tot de content:

- het betreft niet-reviseerbare elektronische content,
- bevat multi-media content (audio / video),
- vereist hoge mate van toegankelijkheid, b.v. voor visueel gehandicapten;

Kenmerken met betrekking tot het weergave formaat:

- reflowable weergave is toegestaan, geschikt en gewenst,
- off-line beschikbaar,
- portability op elk mobiel device.

Als minimaal een van de kenmerken met betrekking tot de content en aan alle kenmerken met betrekking tot het weergaveformaat is voldaan, dan dient de EPUB 3.0 standaard hiervoor te worden gebruikt.

Uiteraard staat het overheden vrij om documenten tevens in EPUB 3.0 te publiceren als niet volledig aan de hierboven genoemde kenmerken wordt voldaan. Opname van EPUB op de lijst met standaarden betekent niet dat overheden verplicht zijn al hun elektronische document in dit formaat te publiceren.

De expertgroep (h)erkent de meerwaarde van de EPUB 3.0 standaard ten opzichte van de huidige open documentstandaarden voor de overheid (met name de pdf-standaarden) in het publiceren van niet-reviseerbare elektronische documenten in eBook-formaat voor draagbare apparaten zoals e-readers, tablets en smartphones. Deze meerwaarde ligt in de ondersteuning van:

- reflowable weergave van de content (waarbij de weergave zich aanpast aan het type apparaat dat hiervoor gebruikt wordt),
- multi-media content (audio / video),
- hoge mate van toegankelijkheid, b.v. voor visueel gehandicapten.

Met uitzondering van de reflowable weergave, zijn deze functies nieuw. Hiervoor is momenteel nog te weinig vraag en te weinig ondersteuning in de markt. Juist deze functies hebben meerwaarde boven de al op de 'pas toe en leg uit' lijst aanwezig PDF-standaard. Het nu opnemen van EPUB

3.0 heeft volgens de expertgroep momenteel dan ook een beperkte meerwaarde.

Daarom adviseert de expertgroep om op een later tijdstip opnieuw te evalueren of de standaard in aanmerking komt voor aanmelding voor opname op de 'pas toe of leg uit' lijst. Dit tijdstip wordt getriggerd door:

- een uitgebreider onderbouwde behoefte met gebruiksvoorbeelden vanuit de overheid van de EPUB 3.0 standaard,
- volwassenheid in ondersteunende software, m.n. op die functies van EPUB 3.0 die duidelijke meerwaarde bieden (naast het reflowable zijn), zowel aan de publicerende zijde als aan de gebruikende zijde.

De mening van de expertgroep is dat met de huidige snelheid van ontwikkeling dit tijdstip in de tweede helft van 2014 kan zijn.

Waar gaat het inhoudelijk over?

De standaard EPUB 3.0 is bedoeld voor het distribueren en uitwisselen van digitale publicaties en documenten. EPUB 3.0 wordt gepositioneerd als de open standaard voor het publiceren van digitale boeken, ofwel eBooks.

De standaard maakt het mogelijk om 'niet-reviseerbare' documenten te downloaden, lokaal op te slaan en *off-line* weer te geven. Deze weergave is 'reflowable', i.e. de weergave past zich aan, aan het type apparaat dat hiervoor gebruikt wordt. Digitale documenten in EPUB-formaat kunnen daardoor op een breed scala aan apparaten (zoals PC's, e-readers, tablets en smartphones) op daarvoor geëigende wijze worden weergegeven.

Aanvullend bevat de standaard de functionaliteit om de toegankelijkheid te waarborgen (bijvoorbeeld ten behoeve van visueel gehandicapten) en om multimedia content (audio, video, ...) toe te voegen.

De reden dat de standaard is aangemeld voor opname op de 'pas toe of leg uit' lijst is de verwachting van een sterke toename van het gebruik van e-readers, tablets en smartphones voor het benaderen en lezen van overheidsdocumenten. Met hun geringere en variërende schermgrootte bevordert het ondersteunen van reflowable content in sterke mate de toegankelijkheid van documenten. EPUB 3.0 is 'de' open standaard hiervoor.

Hoe is het proces verlopen?

Voor het opstellen van het advies is een expertgroep samengesteld. De expertgroep bestond uit een evenwichtig samenstel van personen met inhoudelijk deskundigheid van de EPUB 3.0 standaard en personen met inzicht en mening over de daadwerkelijke operationele toepasbaarheid binnen de overheid. In de expertgroep waren daarbij zowel personen die initieel als voorstander van opname van de EPUB 3.0 standaard op de 'pas toe of leg uit' lijst betrokken als mensen die initieel als tegenstander daarvan zouden kunnen worden gekarakteriseerd.

De expertgroep is in een expertsessie op 20 januari 2014 bijeengekomen. Hieraan voorafgaand is bij de deelnemers input verzameld over hun standpunt m.b.t. de te bespreken aspecten en criteria voor opname van de EPUB 3.0 standaard op de 'pas toe of leg uit' lijst. Deze input is gebruikt om de discussie tijdens de expertsessie te structureren en effectief te laten verlopen.

In een goede, open, discussie zijn daarbij zowel de technisch inhoudelijke als de kosten / baten gerelateerde voor- en tegenargumenten besproken. Als uitkomst is in unanimititeit tot bovenstaand advies gekomen.

Hoe scoort de standaard op de toetsingscriteria?

Toegevoegde waarde

De EPUB 3.0 standaard heeft een grote potentie ten opzichte van de huidige open documentstandaarden voor de overheid, met name in het publiceren van niet-reviseerbare elektronische documenten in eBook-formaat voor draagbare apparaten zoals e-readers, tablets en smartphones. De toegevoegde waarde betreft de ondersteuning van:

- reflowable weergave van de content,
- ondersteuning van multi-media content (audio / video),
- hoge mate van toegankelijkheid, b.v. voor visueel gehandicapten.

Veel uitgaves van elektronische documenten door de overheid kunnen van deze toegevoegde waarde gebruik maken, bijvoorbeeld voor flyers en brochures van communicatieafdelingen.

Maar niet alle elektronische documenten van de overheid lenen zich voor reflowable weergave. Dit geldt bijvoorbeeld voor documenten waarin weergave in het originele formaat essentieel is voor de interpretatie (zoals bijvoorbeeld het geval kan zijn voor wetgeving) en/of documenten waarvan het formaat voor de rechtsgeldigheid ervan van belang is.

Keuzevrijheid dient aan overheidsorganisaties te worden gelaten met betrekking tot het gebruik van reflowable weergave van content. Wordt hiervoor gekozen, dan is het aanbevelenswaardig om daarvoor (een met EPUB 2.0 compatibele subset van) de EPUB 3.0 standaard te gebruiken.

Open standaardisatieproces

EPUB 3.0 is een internationale standaard, opgesteld en onder beheer van het gerenommeerde, internationale, IDPF (International Digital Publishing Forum). Daarnaast bevindt de EPUB 3.0 standaard zich momenteel in het ISO standardisatieproces. Voor de afweging voor het opnemen op de pas toe of leg uit lijst wordt het lopende ISO standardisatieproces niet als hinderend gezien.

Het standaardisatieproces voor de EPUB 3.0 is open. Deelname aan het standaardisatieproces binnen het IDPF kan op basis van een geringe vergoeding. De documentatie rondom de standaarden is vrijelijk beschikbaar. Gebruik van de standaarden is vrij van licentierechten.

Met betrekking tot de openheid van het standaardisatieproces worden geen issues voorzien.

Draagvlak

De meerwaarde van de EPUB 3.0 standaard ligt in de ondersteuning van:

- reflowable weergave van de content,
- multi-media content (audio / video),
- hoge mate van toegankelijkheid, b.v. voor visueel gehandicapten.

Met uitzondering van de reflowable weergave, zijn deze functies nog zodanig nieuw dat hier enerzijds nog nauwelijks gebruik van wordt gemaakt en er anderzijds ook onvoldoende tooling support is, zowel aan de publicerende zijde (de 'authoring tools') als aan de gebruikende zijde

('browser support'). De verwachting is wel dat hierin het komend jaar veel ontwikkelingen zullen gaan plaatsvinden.

In de expertgroep waren geen personen vertegenwoordigd vanuit de overheid die het daadwerkelijk toepassen van reflowable content op basis van de EPUB 3.0 standaard op dit moment binnen de overheid bevestigen of aanbevelen. Vanuit de private zijde (uitgevers) waren die er wel.

Opname bevordert de adoptie

Zoals bovengenoemd hebben overheidsorganisaties keuzevrijheid m.b.t. het publiceren van hun documenten.. In het geval overheidsorganisaties besluiten tot het publiceren van hun documenten als eBooks met reflowable weergave, dan is het aanbevelenswaardig om daarvoor wel (een met EPUB 2.0 compatibele subset van) de EPUB 3.0 standaard te gebruiken.

Voor de adoptie van het uniform gebruik van reflowable content wordt het daarom aangeraden om:

- opname van de EPUB 2.0 standaard op de lijst met gangbare open standaarden te overwegen,
- de EPUB standaard vanuit de Webrichtlijnen van de overheid te stimuleren.

Welke additionele adviezen zijn er ten aanzien van de adoptie van de standaard?

- Zet een beslisboom op voor open documentstandaarden voor de overheid in het licht van het sterk opgekomen gebruik van e-readers, tablets en smartphones, met daaraan gerelateerd de behoefte aan ondersteuning van een eBook formaat. Aanvullende criteria voor het keuze van een formaat standaard betreffen daarbij:
  - reflowable weergave van de content,
  - multi-media content (audio / video),
  - hoge mate van toegankelijkheid, b.v. voor visueel gehandicapten.

Besteed in de beslisboom bijzondere aandacht aan de positionering van EPUB 3.0 ten opzichte van de PDF-standaarden (PDF 1.7, PDF/A-1A en PDF/A-1b) die al op de pas toe of leg uit lijst staan.

Het opzetten van deze beslisboom en de aanpassing van het functionele toepassingsgebied voor de PDF-standaarden kan worden uitgevoerd door middel van een klein onderzoek, en op basis van de input van de EPUB expertsessie.

- Herevalueer in de tweede helft 2014 of de EPUB 3.0 standaard in aanmerking komt voor aanmelding voor opname op de 'pas toe of leg uit lijst', op basis van een uitgebreider onderbouwde behoefte met use cases vanuit de overheid voor het gebruik van de standaard en voortschrijding in volwassenheid in tooling support.

Om 'ruimte' te creëren voor de EPUB standaard op de lijst, dient als eerste stap van deze herevaluatie eerst het toepassingsgebied van de PDF-standaarden te worden aangepast. Daarbij zou aangegeven kunnen worden dat PDF met name geschikt is voor niet reflowable documenten.

Herevaluatie kan worden uitgevoerd door een klein groepje experts, onder monitoring en begeleiding van het BFS. Het klein groepje experts dient daarbij evenwichtig te zijn samengesteld uit zowel mensen met inhoudelijke deskundigheid van de EPUB 3.0 standaard als mensen met inzicht in de operationele toepasbaarheid binnen de overheid.

1 Doelstelling expertadvies

1.1 Achtergrond

In 2007 is door het kabinet besloten tot een actieplan Nederland Open in Verbinding [1]. Het doel van dit actieplan is om de informatievoorziening toegankelijker te maken, onafhankelijkheid van ICT-leveranciers te creëren en de weg vrij te maken voor innovatie.

Eén van de maatregelen van het actieplan is het gebruik van een lijst met standaarden, die vallen onder het principe "pas toe of leg uit" (comply-or-explain) [2]. Het College Standaardisatie, dat in 2006 door het kabinet is ingesteld, spreekt zich uit over de standaarden die op de lijst zullen worden opgenomen, o.a. op basis van een expertbeoordeling van de standaard [3]. Het College Standaardisatie wordt geadviseerd door het Forum Standaardisatie. Bureau Forum Standaardisatie ondersteunt beide instellingen.

Dertien experts hebben deelgenomen aan de expertgroep die de EPUB 3.0 standaard heeft beoordeeld aan de hand van een aantal criteria. Deze criteria – vooraf vastgesteld door het College Standaardisatie [4] en uitgewerkt in de vorm van concrete vragen - worden in het hier voorliggende expertadvies genoemd en behandeld.

Onderwerp van dit expertadvies is EPUB 3.0. Deze standaard is aangemeld door dhr R. de Rooij (Min. BZK, Logius) voor opname op de lijst met open standaarden voor 'pas toe of leg uit', met ondersteuning van het Ministerie van Algemene Zaken (Rijksoverheid.nl) en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (overheid.nl).

De opdracht aan de expertgroep was om een advies op te stellen over het wel of niet opnemen van deze standaard op de lijst, al dan niet onder bepaalde voorwaarden.

1.2 Proces

Voor het opstellen van dit advies is de volgende procedure doorlopen:

- Door het Bureau Forum Standaardisatie is een intakegesprek gevoerd met de indiener op 11 november 2013. Hierin is de standaard getoetst op uitsluitingscriteria ('criteria voor in behandelingname') en is een eerste inschatting gemaakt van de kansrijkheid voor opname.
- Op basis van de intake is besloten tot het instellen van een expertgroep. Op basis van dit besluit is door het Bureau Forum Standaardisatie een groep samengesteld en een voorzitter aangezocht. Op basis van de aanmelding en de intake is een voorbereidingsdossier opgesteld voor leden van de expertgroep.
- De expertgroep is begonnen met het individueel scoren van EPUB 3.0 aan de hand van een spreadsheet met vragen in het voorbereidingsdossier. Op basis van de verkregen antwoorden hebben voorzitter en begeleider van de expertgroep de verschillende knelpunten geïdentificeerd.
- Vervolgens is de expertgroep op 20 januari 2014 bijeengekomen om de bevindingen in het algemeen en de geïdentificeerde knelpunten in

het bijzonder te bespreken. Tijdens deze bijeenkomst zijn ook het toepassings- en werkingsgebied besproken.

De uitkomsten van de expertgroep zijn door de voorzitter en begeleider verwerkt in dit advies rapport. Een eerste conceptversie is aan de leden van de expertgroep gestuurd met verzoek om reactie. Na verwerking van de reacties is het rapport afgerond, nogmaals toegestuurd aan de experts en ingediend voor de publieke consultatieronde.

1.3 Vervolg

Dit expertadvies zal ten behoeve van een publieke consultatie openbaar worden gemaakt door het Bureau Forum Standaardisatie. Eenieder kan gedurende de consultatieperiode op dit expertadvies zijn/haar reactie geven. Het Bureau Forum Standaardisatie legt vervolgens de reacties voor aan de voorzitter en indien nodig aan de expertgroep.

Het Forum Standaardisatie zal op basis van het expertadvies en relevante inzichten uit de openbare consultatie een advies aan het College Standaardisatie opstellen. Het College Standaardisatie bepaalt uiteindelijk op basis van het advies van het Forum de te ondernemen vervolgstappen voor de EPUB 3.0 standaard.

1.4 Samenstelling expertgroep

Voor de expertgroep zijn personen uitgenodigd die vanuit hun persoonlijke expertise of werkzaamheden bij een bepaalde organisatie direct of indirect betrokken zijn bij de standaard. Het Forum streeft naar een zo representatief mogelijke expertgroep, met een evenwichtige mix van eindgebruikers, IT-leveranciers, wetenschappers, adviseurs, en vertegenwoordigers van standaardisatieorganisaties. Zowel technische experts als experts die inzicht hebben in de functionele / operationele impact zijn uitgenodigd. Daarnaast is een onafhankelijke voorzitter aangesteld om de expertgroep te leiden en als verantwoordelijke op te treden voor het uiteindelijke expertadvies.

Als voorzitter is opgetreden Dhr. dr. ir. J.P.C. (Jack) Verhoosel (adviseur standaarden en interoperabiliteit bij TNO) vanwege zijn directe en onafhankelijke rol bij het invoeren van open standaarden bij de overheid en zijn betrokkenheid als voorzitter van de expertgroep ter advisering omtrent de opname van een eerdere, aanverwante standaard (PDF 1.7) op de 'pas toe of leg uit' lijst.

De expertgroep is in opdracht van het Forum Standaardisatie begeleid door dhr. dr. ir. H.J.M. (Harrie) Bastiaansen (adviseur standaarden en interoperabiliteit bij TNO).

Aan de expertgroep hebben deelgenomen:

Deelnemer	Organisatie
Gebruikers	
Dhr. J (Johan) van der Knijff	Koninklijke Bibliotheek
Dhr. D. (David) van Rossem	Elsevier
Mevr. M. (Margriet) van Gorsel	Nationaal archief
Dhr. R. (Robert) Gillesse	Digitaal Erfgoed Nederland
Dhr. M. (Marc) Regeur	Bol.com

Dhr.E. (Edmar) Schut	Dedicon
Standaardisatie	
Dhr.E. (Erik) Rigters	IDPF, eBook
Dhr. C. (Colin) van Oosterhout	PDF-Association, Adobe
Overheid	
Dhr. M. (Marc) van Opijnen	Min. BZK, KOOP
Dhr. N. (Niels) Goossens	Min. VenJ, IND
Dhr. J. (Jacques) Bogaarts	Min. VenJ, JustID
Begeleiding	
Dhr. J. Verhoosel	TNO (Voorzitter)
Dhr. R. de Rooij	Min. BZK Logius (Indiener)
Dhr.M. van der Veen	Bureau Forum Standaardisatie
Dhr. L. Schellevis	Bureau Forum Standaardisatie
Dhr. H. Bastiaansen	TNO (Begeleider)

Daarnaast maakte Mevr. M. Langelaar (Archief Rotterdam) deel uit van de expertgroep. Echter, voor deelname aan de expertsessie was zij verhinderd.

Daarnaast is de volgende inhoudelijke bijdrage geleverd:

- Dhr. H. Overbeek (Min. BZK, afdeling KOOP – Kennis en Exploitatiecentrum Officiële Overheidsdocumenten): e-mail discussie met indiener en begeleiders over meerwaarde, positionering en operationele impact van de EPUB 3.0 standaard.

Deze bijdrage is meegenomen in de discussie in de expertgroep.

1.5 Toelichting EPUB 3.0

De standaard EPUB 3.0 is een op XML gebaseerd distributieformaat voor het distribueren en uitwisselen van digitale publicaties en documenten. De standaard maakt het mogelijk om 'niet-reviseerbare' documenten te downloaden, lokaal op te slaan en *off-line* weer te geven. Deze weergave is 'reflowable', i.e. de weergave past zich aan aan het type apparaat dat hiervoor gebruikt wordt. Digitale documenten in EPUB-formaat kunnen daardoor op een breed scala aan apparaten (zoals PC's, e-readers, tablets en smartphones) op daarvoor geëigende wijze worden weergegeven.

Aanvullend bevat de standaard de functionaliteit om de toegankelijkheid te waarborgen (bijvoorbeeld ten behoeve van visueel gehandicapten) en om multimedia content (audio, video e.d.) toe te voegen.

EPUB 3.0 wordt gepositioneerd als de open standaard voor het publiceren van digitale boeken, ofwel eBooks.

1.6 Relatie met andere standaarden

De EPUB 3.0 standaard heeft een relatie met het toepassingsgebied van de open document-standaarden voor de overheid, zoals voorkomend op de 'pas toe of leg uit'- lijst. Er is met name raakvlak en ook overlap met de PDF-standaarden op deze lijst. Ook de PDF-standaarden zijn bedoeld voor de uitwisseling van niet-reviseerbare, elektronische documenten. De belangrijkste meerwaarde van de EPUB 3.0 standaard ten opzichte van de PDF-standaarden die al op de lijst staan, wordt gevormd door: EPUB 3.0 is specifiek ontwikkeld om de weergave (reflowable) te kunnen aanpassen

aan het apparaat dat wordt gebruikt (portability), het ondersteunt multimedia content (audio / video) en waarborgt een hoge mate van toegankelijkheid (b.v. voor visueel gehandicapten).

Daarnaast heeft EPUB 3.0 relatie met de technische standaarden HTML5, SVG en XML.

Er is geen voorgaande versie van de EPUB standaard (of een alternatieve standaard voor reflowable content) opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst of de lijst met gangbare standaarden.

1.7 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt beschreven in welke gevallen de standaard functioneel gezien gebruikt zou moeten worden (functioneel toepassingsgebied) en door welke organisaties deze gebruikt zou moeten worden (organisatorisch werkingsgebied).

Om te bepalen of de standaard opgenomen moet worden op de lijst met standaarden voor 'pas toe of leg uit', is deze getoetst aan een viertal door het College Standaardisatie vastgestelde criteria. In hoofdstuk 3 staat het resultaat van deze toetsing, inclusief voor elk van de vier criteria de conclusie van de expertgroep. Hoofdstuk 4 bevat het advies van de expertgroep aan het Forum Standaardisatie en de maatregelen die de expertgroep ter bevordering van adoptie voorstelt.

2 Toepassings- en werkingsgebied

Van overheidsorganisaties wordt verwacht dat zij de lijst met open standaarden hanteren bij aanbestedingstrajecten volgens het "pas toe of leg uit"-regime. Afhankelijk van de aan te schaffen functionaliteit zal bepaald moeten worden welke koppelvlakken geïmplementeerd moeten worden, en welke standaarden uit de lijst hiervoor ingezet dienen te worden. Om dit te kunnen doen heeft de expertgroep gekeken in welke gevallen de standaard functioneel gezien gebruik moeten worden (functioneel toepassingsgebied), en door welke organisaties deze gebruikt zou moeten worden (organisatorisch werkingsgebied).

2.1 Functioneel toepassingsgebied

Als functioneel toepassingsgebied wordt voorgesteld:

Het publiceren van niet-reviseerbare elektronische documenten in eBook-formaat, geoptimaliseerd voor gebruik op - maar niet beperkt tot - draagbare apparaten zoals e-readers, tablets en smartphones.

Het gebruik van EPUB 3.0 is te prefereren als het formaat voldoet aan onderstaande voorwaarden.

Kenmerken met betrekking tot de content:

- het betreft niet-reviseerbare elektronische content,
- bevat multi-media content (audio / video),
- vereist hoge mate van toegankelijkheid, b.v. voor visueel gehandicapten;

Kenmerken met betrekking tot het weergave formaat:

- reflowable weergave is toegestaan, geschikt en gewenst,
- off-line beschikbaar,
- portability op elk mobiel device.

Als minimaal een van de kenmerken met betrekking tot de content en aan alle kenmerken met betrekking tot het weergaveformaat is voldaan, dan dient de EPUB 3.0 standaard hiervoor te worden gebruikt.

Uiteraard staat het overheden vrij om documenten tevens in EPUB 3.0 te publiceren als niet volledig aan de hierboven genoemde kenmerken wordt voldaan.

2.2 Organisatorisch werkingsgebied

De expertgroep adviseert om het organisatorisch werkingsgebied van de overeen te laten komen met het werkingsgebied waarop het 'pas toe of leg uit' principe van toepassing is, te weten:

Overheden (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen) en instellingen uit de (semi-) publieke sector.

3 Toetsing van standaard aan criteria

Om te bepalen of de standaard opgenomen moet worden op de lijst met open standaarden zijn deze getoetst aan een aantal criteria. Er zijn vier hoofdcriteria:

1. Toegevoegde waarde
2. Open standaardisatieproces
3. Draagvlak
4. Opname bevordert adoptie

Deze criteria staan beschreven in het rapport, "*Toetsingprocedure en criteria voor indieners en experts*" [4] en staan op de website www.forumstandaardisatie.nl/open-standaarden. Het resultaat van de toetsing zal in dit hoofdstuk per criterium beschreven worden. Voor de volledigheid is tevens de definitie van elk criterium opgenomen.

3.1 Toegevoegde waarde

De interoperabiliteitswinst en andere voordelen van adoptie van de standaard wegen overheidsbreed en maatschappelijk op tegen de risico's en nadelen.

3.1.1 Is het toepassings- en werkingsgebied van de aanmelding goed gedefinieerd?

3.1.1.1 Is het functioneel toepassingsgebied goed gedefinieerd?

Zie paragraaf 2.1.

3.1.1.2 Is het organisatorisch werkingsgebied goed gedefinieerd?

Zie paragraaf 2.2.

3.1.1.3 Is de standaard generiek toepasbaar en niet alleen bedoeld voor gegevensuitwisseling met één of een beperkt aantal specifieke voorzieningen? (toelichtende vraag)

Ja, de standaard is toepasbaar voor elektronische gegevensuitwisseling tussen zowel:

- (semi-)overheidsorganisaties en bedrijven,
- (semi-)overheidsorganisaties en burgers, en
- (semi-)overheidsorganisaties onderling.

3.1.2 *Verhoudt de standaard zich goed tot andere standaarden?*

3.1.2.1 *Kan de standaard naast of in combinatie met reeds opgenomen standaarden worden toegepast (d.w.z. de standaard conflicteert niet met reeds opgenomen standaarden)?*

Technisch verhoudt de standaard zich goed tot andere standaarden. Er worden geen technische conflicten met andere standaarden voorzien.

Met betrekking tot het functioneel toepassingsgebied dient een duidelijke positionering van de EPUB 3.0 standaard te worden bepaald ten opzichte van de PDF-standaarden die al zijn opgenomen op de 'pas toe of leg uit'-lijst. In het functioneel toepassingsgebied zoals voorgesteld in paragraaf 2.1 is weergegeven in welke gevallen de EPUB standaard te prefereren is boven de PDF-standaarden, zie ook 3.1.2.2.

3.1.2.2 *Biedt de aangemelde standaard meerwaarde boven reeds opgenomen standaarden met een overlappend functioneel toepassings- en organisatorisch werkingsgebied? (Dit kan ook om een nieuwe versie van dezelfde standaard gaan.)*

De belangrijkste meerwaarde van de EPUB 3.0 standaarden ten opzichte van de PDF-standaarden die al op de lijst staan, wordt gevormd door:

- standaard portability op elk mobiel device door ondersteuning van reflowable weergave van content.

N.B.: Ook PDF readers ondersteunen reflow van content. Echter, de PDF-standaard is hier niet primair voor ontworpen en dwingt het gebruik van reflowability derhalve niet af. Toepassen van reflowability in PDF vergt expliciet dat de gebruikers een handeling verrichten om de content te laten 'wrappen' en dat publicerende organisaties zorg dragen dat de content zo gestructureerd is dat deze begrijpelijk blijft als de gebruiker deze 'word-wrap' aanzet.

- Ondersteuning van multi-media content (audio / video),
- Hoge mate van toegankelijkheid, b.v. voor visueel gehandicapten.

3.1.2.3 *Biedt de aangemelde standaard meerwaarde boven bestaande concurrerende standaarden die in aanmerking zouden kunnen komen voor opname? (toelichtende vraag)*

Voor het functionele toepassingsgebied voor het publiceren van eBooks zoals afgebakend in paragraaf 2.1, zijn er geen bestaande concurrerende open standaarden.

Er zijn wel vergelijkbare, concurrerende, eBook standaarden die echter niet open zijn: Mobipocket, KF8 (Amazon, voor Kindle), Apple Fixed Layout EPUB, .ibooks (Apple). De EPUB 3.0 standaard biedt daarom sterke meerwaarde ten opzichte van deze proprietary standaarden in openheid ervan.

3.1.2.4 Is de standaard een internationale standaard of sluit de standaard aan bij relevante internationale standaarden? (toelichtende vraag)

EPUB 3.0 is een internationale standaard, opgesteld en onder beheer van het gerenommeerde, internationale, IDPF (International Digital Publishing Forum).

Daarnaast bevindt de EPUB 3.0 standaard zich momenteel in het ISO standardisatie proces onder de formele naam 'ISO/IEC DTS 30135-1 - Information technology - Digital publishing - EPUB3 -- Part 1: EPUB3 Overview'.

3.1.2.5 Draagt de standaard voldoende bij aan interoperabiliteit zonder dat aanvullende standaardisatieafspraken (zoals lokale profielen) noodzakelijk zijn? (toelichtende vraag)

Ja. Wel is dit deels afhankelijk van de specifieke toepassing. Voor archiveringstoepassingen waarbij duurzame toegang gegarandeerd moet worden, kan bijvoorbeeld het gebruik van encryptie ongewenst zijn, evenals elementen die buiten de EPUB Core Media Types vallen. Het gebruik van dergelijke elementen valt echter buiten het omschreven toepassingsgebied.

3.1.3 Wegen de kwantitatieve en kwalitatieve voordelen van adoptie van de standaard, voor de (semi-)overheid als geheel en voor de maatschappij, op tegen de nadelen?

3.1.3.1 Draagt de adoptie van de standaard bij aan de oplossing van een bestaand, relevant interoperabiliteitsprobleem?

De reden dat de standaard is aangemeld voor opname op de 'pas toe of leg uit'-lijst is de verwachting van een sterke toename in het gebruik van e-readers, tablets en smartphones voor het benaderen en lezen van overheidsdocumenten. Met hun geringere en variërende schermgrootte bevordert het ondersteunen van reflowable content in sterke mate de interoperabiliteit met en de toegankelijkheid van documenten op deze typen apparaten.

EPUB 3.0 is de *open* standaard hiervoor. Adoptie van de EPUB 3.0 standaard draagt op deze wijze bij aan de oplossing van een relevant interoperabiliteitsprobleem.

3.1.3.2 Draagt de standaard bij aan het voorkomen van een vendor lock-in (leveranciersafhankelijkheid)?

EPUB is een open standaard, met geen/weinig kans op vendor lock-in.

3.1.3.3 Wegen de overheidsbrede en maatschappelijke baten voor de informatievoorziening en de bedrijfsvoering op tegen de kosten?

Met betrekking tot het gebruik binnen de overheid worden hierbij de volgende observaties gedaan:

- De vraag en de gebruikersgroep is binnen de overheid momenteel te klein waardoor de waarde van opname beperkt is.
- Een deel van de functionaliteit wordt momenteel nog onvoldoende ondersteund, m.n. voor die functies van EPUB 3.0 die duidelijke meerwaarde bieden (naast het reflowable zijn), zowel aan de publicerende zijde (de 'authoring tools') als aan de gebruikende zijde ('browser support').
- De kans dat overheidspartijen die e-books willen publiceren, bij een ander formaat terecht komen is, gezien de brede acceptatie van EPUB 2.0, klein.

Deze redenen geven te weinig draagvlak om de EPUB 3.0 standaard op dit moment op de 'pas toe of leg uit'-lijst te plaatsen, met de daaraan gerelateerde kosten en effort voor de operationele invoering binnen de overheid. Herevaluatie op een later tijdstip op bovengenoemde criteria wordt geadviseerd.

3.1.3.4 Zijn de beveiligingsrisico's aan overheidsbrede adoptie van de standaard acceptabel?

Er zijn geen specifieke beveiligingsrisico's. Beveiligingsrisico's zijn niet anders dan bij andere vormen van online publicaties.

3.1.3.5 Zijn de privacyrisico's aan overheidsbrede adoptie van de standaard acceptabel?

Er zijn geen specifieke privacyrisico's. Privacyrisico's zijn niet anders dan bij andere vormen van online publicaties.

3.1.4 Conclusie

De expertgroep is van mening dat EPUB 3.0 veel potentieel heeft.

Echter, de gebruikersgroep binnen de overheid binnen het voorgestelde functioneel toepassingsgebied voor de EPUB 3.0 standaard is nog beperkt. Een deel van de functionaliteit wordt momenteel nog onvoldoende ondersteund en de vraag is beperkt. Het 'ecosysteem' is momenteel daarom nog onvoldoende ontwikkeld om de EPUB 3.0 standaard nu op de 'pas toe of leg uit'-lijst te plaatsen.

3.2 Open standaardisatieproces

De ontwikkeling en het beheer van de standaard zijn op een open, onafhankelijke, toegankelijke, inzichtelijke, zorgvuldige en duurzame wijze ingericht.

3.2.1 Is de documentatie voor een ieder drempelvrij beschikbaar?

3.2.1.1 Is het specificatiedocument beschikbaar zonder dat er sprake is van onacceptabele belemmeringen (zoals te hoge kosten en te hoge

lidmaatschapseisen)?

Ja, de specificatiedocumenten voor de EPUB 3.0 standaard zijn gratis beschikbaar op de website van het IDPF (International Digital Publishing Forum), zie <http://idpf.org/epub>.

Aan de toegang tot de de specificatiedocumenten zijn geen kosten verbonden. Hiervoor is registratie niet nodig. Er is geen lidmaatschap van het IDPF vereist.

3.2.1.2 *Is de documentatie over het ontwikkel- en beheerproces (bijv. het voorlopige specificatiedocument, notulen en beschrijving besluitvormingsprocedure) beschikbaar zonder dat er sprake is van onacceptabele belemmeringen (zoals te hoge kosten en te hoge lidmaatschapseisen)?*

Ja, de documentatie over het ontwikkel- en beheerproces zijn publiekelijk beschikbaar via de website van het EPUB 3 development forum: <http://code.google.com/p/epub-revision>.

De procedure voor het ontwikkel- en beheerproces is vrijelijk beschikbaar en beschreven in het IDPF 'Policies and Procedures' document: 'http://idpf.org/about_us/corp_docs/policies_and_procedures

3.2.2 *Is het intellectuele eigendomsrecht voor eenieder beschikbaar, zodat de standaard vrij implementeerbaar en te gebruiken is?*

3.2.2.1 *Stelt de standaardisatieorganisatie het intellectueel eigendomsrecht op de standaard m.b.t. bijvoorbeeld eventuele patenten- onherroepelijk royalty-free voor eenieder beschikbaar?*

Het IPR beleid voor het IDPF is beschreven in het document IDPF Intellectual Property Policy for Members', http://idpf.org/sites/default/files/corporate-documents/IDPF_IP_Policy.htm

Het IDPF stelt zelf geen IPR claims op de standaarden die door haar worden ontwikkeld, zoals EPUB 3.0.

Indien een IDPF standaard daarbij hergebruik maakt van 'onderliggende' standaarden wordt daarvoor verder geconformeerd aan de policies van de desbetreffende onderliggende standaarden.

Voor de EPUB 3.0 standaard speelt daar momenteel een discussie rondom het gebruik van de H.264 video codec als onderliggende video-formaat. Het beleid van IDPF rondom het gebruik hiervan in EPUB 3.0 is daarbij om niet zelf een expliciete keuze rondom video codec standaard te gebruiken maar te conformeren aan de keuze die daarvoor voor de onderliggende HTML5 standaard wordt gemaakt.

3.2.2.2 *Garandeert de standaardisatieorganisatie dat partijen die bijdragen aan de ontwikkeling van de standaard hun intellectueel eigendomsrecht onherroepelijk royalty-free voor eenieder beschikbaar stellen?*

Ja, als partijen onder de vlag van IDPF doorontwikkelen, gaan ze niet hun bijdragen onder IPR brengen.

3.2.3 *Is de inspraak van eenieder in voldoende mate geborgd?*

3.2.3.1 *Is het besluitvormingsproces toegankelijk voor alle belanghebbenden (bijv. gebruikers, leveranciers, adviseurs, wetenschappers)?*

De procedure voor het ontwikkel- en beheerproces en de besluitvorming daarbinnen is vrijelijk beschikbaar en beschreven in het IDPF document 'Policies and Procedures':

http://idpf.org/about_us/corp_docs/policies_and_procedures

Besluitvorming (in de vorm van een 'stem-proces') is voorbehouden aan leden van het IDPF. Lidmaatschap staat open voor alle organisaties en personen. De kosten hiervan variëren van het type lidmaatschap/organisatie.

3.2.3.2 *Vindt besluitvorming plaats op een wijze die zoveel mogelijk recht doet aan de verschillende belangen?*

Ja, het beleid van IDPF is er op gericht om zoveel mogelijk vrijelijke en eerlijke competitie te promoten. Dit is beschreven in het IDPF document 'IDPF Antitrust Compliance Policy and Guidelines', zie:

http://idpf.org/sites/default/files/corporate-documents/IDPF_Antitrust_Policies.htm

Besluitvorming komt tot stand via een stem-proces, voorbehouden aan leden van het IDPF, zie ook 3.2.3.1.

3.2.3.3 *Kan een belanghebbende formeel bezwaar aantekenen tegen de gevolgde procedure?*

Ja, een belanghebbende kan formeel bezwaar aantekenen tegen beslissingen die door het IDPF d.m.v. een stem-proces zijn genomen als hij vindt dat deze niet conform de afgesproken procedure is verlopen.

Daarvoor dient de belanghebbende wel een 'Principal Membership' te hebben.

3.2.3.4 *Organiseert de standaardisatieorganisatie regelmatig overleggen met belanghebbenden over doorontwikkeling en beheer van de standaard? (geen harde voorwaarde)*

Ja, zowel voor de Board als voor de werkgroepen zijn er regelmatig meetings en overleggen.

3.2.3.5 Organiseert de standaardisatieorganisatie een publieke consultatie voordat (een nieuwe versie van) de standaard wordt vastgesteld? (geen harde voorwaarde)

De IDPF procedure voor het vaststellen van een standaard/specificatie is beschreven in het document 'Policies and Procedures':
http://idpf.org/about_us/corp_docs/policies_and_procedures

Het houden van een publieke consultatie ('public review') wordt daar als optioneel beschreven, i.e. niet verplicht.

Voor verschillende onderdelen en updates van de EPUB 3.0 standaard heeft het IDPF wel een publieke consultatie gehouden.

3.2.4 Is de standaardisatieorganisatie onafhankelijk en duurzaam?

3.2.4.1 Is de ontwikkeling en het beheer van de standaard belegd bij een onafhankelijke non-profit standaardisatieorganisatie?

EPUB 3.0 is een internationale standaard, opgesteld en onder beheer van het gerenommeerde, internationale, IDPF (International Digital Publishing Forum).

Daarnaast bevindt de EPUB 3.0 standaard zich momenteel in het ISO standardisatie proces onder de formele naam 'ISO/IEC DTS 30135-1 - Information technology - Digital publishing - EPUB3 -- Part 1: EPUB3 Overview'.

Voor de afweging voor het opnemen op de pas toe of leg uit lijst wordt het ISO standardisatieproces niet als hinderend gezien. Wel is daarbij de verwachting dat voor het toegang krijgen tot de EPUB ISO-standaard betaald moet gaan worden.

3.2.4.2 Is de financiering van de ontwikkeling en het onderhoud van de standaard voor tenminste drie jaar gegarandeerd?

De standaardiserende organisaties (IDPF, ISO) zijn robuuste standaardisatieorganisaties, waardoor de ontwikkeling en het onderhoud van de standaard voor een langere periode gegarandeerd is.

3.2.5 Is het (versie) beheer van de standaard goed geregeld?

3.2.5.1 Heeft de standaardisatieorganisatie gepubliceerd beleid met betrekking tot versiebeheer van de standaard? (met o.a. aandacht voor migratie van gebruikers)

Een expliciete doelstelling bij het ontwikkelen van EPUB 3.0 was om zoveel mogelijk backward compatibiliteit met de voorgaande versie (EPUB 2) te realiseren. Het concept van 'gracefull degradation' is gehanteerd voor het kunnen weergeven van EPUB 3.0 documenten m.b.t. EPUB 2.0 readers.

Backward compatibiliteit is niet helemaal perfect. Best practices zijn geïdentificeerd voor het creëren van EPUB 3.0 documenten die wel backward compatible zijn.

3.2.5.2 Is het standaardisatieproces van de standaardisatieorganisatie zodanig goed geregeld dat het Forum zich kan onthouden van aanvullende toetsing bij de aanmelding van een nieuwe versie van de standaard?

Ja, aangezien de standaardiserende organisatie (IDPF) goed scoort op voorgaande vragen m.b.t. openheid van het standaardisatieproces.

3.2.5.3 Is het belang van de Nederlandse overheid voldoende geborgd bij de ontwikkeling en het beheer van de standaard?

De ontwikkeling van de EPUB 3.0 is een globaal initiatief, belegd bij een gerenommeerde internationale standaardisatie-organisatie (IDPF). Hierin is een breed scala aan leden vertegenwoordigd.

De Nederlandse overheid is zelf niet direct vertegenwoordigd in het ontwikkelingsproces van de EPUB 3.0 standaard. Gezien de aard van de standaard is dit waarschijnlijk ook minder relevant.

3.2.6 Conclusie

EPUB 3.0 is een internationale standaard, opgesteld en onder beheer van het gerenommeerde, internationale, IDPF (International Digital Publishing Forum). De documentatie rondom de standaarden is vrijelijk beschikbaar. Gebruik van de standaarden is vrij van licentierechten.

Het standaardisatieproces voor EPUB 3.0 is open. Deelname aan het standaardisatieproces binnen het IDPF kan op basis van een geringe vergoeding.

Daarnaast bevindt de EPUB 3.0 standaard zich momenteel in het ISO standardisatie proces.

M.b.t. de openheid van het standaardisatieproces worden geen issues voorzien.

3.3 Draagvlak

Aanbieders en gebruikers moeten voldoende ervaring hebben bij het ondersteunen, implementeren en gebruiken van de standaard.

3.3.1 Bestaat er voldoende marktondersteuning voor de standaard?

3.3.1.1 Bieden meerdere leveranciers ondersteuning voor de standaard?

Ondersteuning van de EPUB 3.0 standaard middels tools dient plaats te vinden aan zowel de publicerende zijde (in de vorm van EPUB 3.0

'authoring' tools) als aan de gebruikers/lezende zijde (in de vorm van EPUB 3.0 'e-readers').

Voor beide zijden zijn er inmiddels meerdere leveranciers die de standaard ondersteunen.

Zowel aan de publicerende als aan de lezende kant zijn de ondersteunde tools nog pril (ze beginnen op de markt te komen) en is kwaliteit ervan nog een onbekende (m.n. met betrekking tot interoperabiliteit van de EPUB 3.0 documenten die door de diverse tools worden geproduceerd). Met name de nieuwe functionaliteit (audio en video) wordt nog nauwelijks toegepast.

3.3.1.2 Kan een gebruiker de conformiteit van de implementatie van de standaard (laten) toetsen?

Ja, dit kan onder ander via de volgende tools:

- <http://validator.idpf.org/>
- <https://github.com/IDPF/epubcheck>

3.3.2 Kan de standaard rekenen op voldoende draagvlak?

3.3.2.1 Wordt de aangemelde versie van de standaard binnen het organisatorische werkingsgebied door meerdere organisaties gebruikt?

Binnen het organisatorische werkingsgebied voor de standaard, zie paragraaf 2.2, wordt de standaard nog slechts incidenteel gebruikt.

Het indienen van de EPUB 3.0 standaard voor de 'pas toe of leg uit'-lijst is ondersteund door het ministerie van Algemene Zaken en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De use cases zoals door hen voor de EPUB 3.0 standaard worden gebruikt:

- Rijksoverheid.nl heeft van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) het verzoek gekregen om te onderzoeken of rapporten van de WRR voortaan in EPUB-formaat zouden kunnen worden gepubliceerd. Dit onderzoek is nog gaande.

Van de overheidsorganisaties zoals vertegenwoordigd in de expertgroep gaf het Min. BZK (afdeling KOOP – Kennis en Exploitatiecentrum Officiële Overheidsdocumenten) aan sinds de zomer van 2013 de wet- en regelgeving in EPUB-formaat aan te bieden via www.overheid.nl/epub, ten behoeve van gebruikers van tablets en smartphones. De ervaring hiervan voor weergave op tablets is niet uitgesproken positief. Dit heeft met name te maken met het feit dat dit gestructureerde content betreft waarvoor andersoortige weergave essentieel is voor de bruikbaarheid, waardoor het gebruik van EPUB hiervoor minder geschikt is, zie ook criterium 3.1.3.3.

3.3.2.2 Wordt een vorige versie van de standaard binnen het organisatorische werkingsgebied door meerdere organisaties gebruikt?

Dit is niet in kaart gebracht. De verwachting is echter dat dit beperkt is, zie ook criterium 3.3.2.2.

3.3.2.3 *Is de aangemelde versie backwards compatible met eerdere versies van de standaard?*

EPUB 3.0 is goed backward compatible met eerdere versies van de standaard (EPUB 2.0.1). Backward compatibiliteit is zelfs een eis waaraan EPUB 3.0 documenten moeten voldoen door middel van 'graceful degradation'.

Aandachtspunten daarbij betreft bijvoorbeeld wel backward compatibiliteit in de ondersteuning van nieuwe features in EPUB 3.0 zoals interactieve content.

3.3.2.4 *Zijn er voldoende positieve signalen over toekomstige gebruik van de standaard door (semi-)overheidsorganisaties, het bedrijfsleven en burgers?*

Ja, er zijn voldoende aanwijzingen dat EPUB (op termijn) breed inzetbaar is en gebruikt zal gaan worden. In het bedrijfsleven wordt het gebruik van EPUB 3.0 als standaard voor reflowable content al breed toegepast voor het uitgeven van eBooks. Vanuit competitief oogpunt en als dienstverlening naar de eindgebruiker wordt het gebruik van de standaard breed geadopteerd.

Deze argumenten van competitief voordeel hebben voor de publicatie van elektronische documenten door overheid echter een andere status / belang dan in het bedrijfsleven.

3.3.3 *Conclusie*

In de expertgroep waren geen personen vertegenwoordigd vanuit de overheid die het daadwerkelijk toepassen van reflowable content o.b.v. de EPUB 3.0 standaard op dit moment binnen de overheid bevestigen of aanbevelen. Vanuit de private zijde (uitgevers) waren die er wel.

Het draagvlak en kwaliteit van ondersteunde tools voor versie 3.0 is momenteel nog onvoldoende, zowel aan de publicerende als aan de lezende kant. De verwachting is wel dat hierin het komend jaar veel ontwikkelingen zullen gaan plaatsvinden.

3.4 **Opname bevordert adoptie**

De opname op de lijst is een geschikt middel om de adoptie van de standaard te bevorderen.

Er zijn twee lijsten: de lijst met gangbare standaarden en de lijst voor 'pas toe of leg uit'. Deze laatste lijst is bedoeld om standaarden een extra stimulans te geven wanneer:

1. Hun huidige adoptie binnen de (semi-)overheid beperkt is;
2. Opname bijdraagt aan de adoptie door te stimuleren o.b.v. het 'pas toe of leg uit' regime.

De lijst met gangbare standaarden vormt een referentie voor standaarden die veel gebruikt worden. Als standaarden voldoen aan enkele basisvoorwaarden (voor o.a. openheid), er is geen discussie over en de standaarden worden breed gebruikt, dan vindt opname op die lijst plaats.

3.4.1 Is de "pas toe of leg uit"-lijst het passende middel om de adoptie van de standaard binnen de (semi)overheid te bevorderen?

Gezien de combinatie van de bevindingen op de criteria:

- criterium 3.1.2.2 (functionele meerwaarde)
  - criterium 3.1.3.3 (afweging overheidsbrede en maatschappelijke kosten en baten), en
  - criterium 3.3.1.1 (leveranciersondersteuning,
- is de aanbeveling om het gebruik van reflowable content momenteel niet dwingend op te leggen aan de overheidsorganisaties die elektronische documenten publiceren.

3.4.2 Is de lijst met gangbare open standaarden het passende middel om de adoptie van de standaard binnen de (semi)overheid te bevorderen?

Opname van de EPUB 3.0 standaard op de lijst met gangbare open standaarden is niet een passend middel. Het gebruik van de EPUB 3.0 standaard is namelijk nog niet (voldoende) gangbaar. De EPUB 2.0 standaard kan hier mogelijk wel voor in aanmerking komen. Dit is echter niet nader getoetst.

4 Advies aan Forum en College

4.1 Conclusie

Opname van EPUB 3.0 op de pas toe of leg uit lijst wordt momenteel niet geadviseerd.

Opname van de EPUB 2.0 standaard op de lijst met gangbare open standaarden kan voor de korte termijn een beter passend middel zijn.

Wel wordt aangeraden om:

- opname van de EPUB 2.0 standaard op de lijst met gangbare open standaarden te overwegen,
- de EPUB standaard vanuit de Webrichtlijnen van de overheid te stimuleren. In de tweede helft van 2014 herevalueren wat de status is van EPUB 3.0 en op basis van een aantal use cases vanuit de overheid kijken of de standaard alsnog in aanmerking komt voor aanmelding voor opname op de 'pas toe of leg uit lijst'.
- Bekijken of het toepassingsgebied van de PDF-standaarden dienen te worden aangepast. Hierbij zou aangegeven moeten worden dat PDF met name geschikt is voor niet reflowable documenten.

Herevaluatie zou uitgevoerd kunnen worden door een klein groepje experts, onder monitoring en begeleiding van het BFS. Het klein groepje experts dient daarbij evenwichtig te zijn samengesteld uit zowel mensen met inhoudelijke deskundigheid van de EPUB 3.0 standaard als mensen met inzicht in de operationele toepasbaarheid binnen de overheid.

4.2 Adoptieactiviteiten

Gebruik van de standaard is het einddoel van het Forum en College. Plaatsing op de lijsten is hiervoor een goede stap, maar voor het daadwerkelijk adopteren (implementeren en gebruiken) van de standaard is vaak aanvullende actie benodigd. Aanvullend kan Forum Standaardisatie dan ook bijdragen aan adoptie van de standaard door het actief inzetten van adoptie-instrumenten of ondersteunende acties. Welke kansen zijn er om de adoptie te versnellen en welke drempels bestaan er die de adoptie van de standaard hinderen?

Gedacht kan worden aan de volgende adoptieactiviteiten

- Voor de adoptie van het uniform gebruik van reflowable content zou het goed zijn om de EPUB standaard wel vanuit de Webrichtlijnen van de overheid te stimuleren.
- Mogelijk is de opname van de EPUB 2.0 standaard op de lijst met gangbare open standaarden voor de korte termijn een beter passend middel. Een beslisboom op te stellen voor open documentstandaarden voor de overheid in het licht van het sterk opgekomen gebruik van e-readers, tablets en smartphones, met daaraan gerelateerd de behoefte aan ondersteuning van een eBook formaat.

5 Referenties

- [1] *Actieplan Nederland Open in Verbinding*, 's-Gravenhage: Ministerie van Economische Zaken, 2007.
- [2] "Pas toe of leg uit" is vastgelegd in de "Instructie rijksdienst bij aanschaf ICT-diensten of ICT- producten" van 8 november 2008, en daarnaast in convenanten en afspraken met decentrale overheden. <http://www.forumstandaardisatie.nl/open-standaarden/voor-overheden/pas-toe-of-leg-uit-regime/>
- [3] "Instellingsbesluit College en Forum Standaardisatie 2010", <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2010-4499.html>
- [4] "Toetsingprocedure en criteria voor indieners en experts", <http://www.forumstandaardisatie.nl/open-standaarden/aanmelden-en-toetsing/toetsingscriteria/>